

Reforma penzijskog sistema Srbije

III STUB / dobrovoljni penzijski fondovi uslov i važan činilac uspešne reforme

Snežana Ristanović
Beograd, 13. novembar 2012.

Raiffeisen
FUTURE

PREDVIĐANJA ZA PRVU POLOVINU XXI VEKA

- Jedna od najznačajnijih karakteristika demografskog razvitka Srbije u prvoj polovini XXI veka biće nastavljanje procesa starenja stanovništva.
- Proces starenja stanovništva će se u prvoj polovini XXI veka odvijati najviše pod dejstvom smanjenja smrtnosti stanovništva, posebno pod uticajem produženja trajanja života starijeg sredovečnog i starog stanovništva.
- Demografsku budućnost Srbije karakterisaće i nizak nivo rađanja.
- U narednih nekoliko decenija broj osoba starih 65 ili više godina će se povećati za trećinu (sa 1.2 mil koliko je iznosio 2002. na oko 1.6mil u 2052.) ili za po 8000 lica godišnje tako da bi na kraju projekcionog perioda svaki četvrti stanovnik Srbije bio stariji od 65 godina ili 27,5% (trenutno je svaki šesti odnosno 16.6%).

Природно кретање становништва Србије од 2000. до 2008. године

Год.	Укупно становниш. (1. јануар)	Пораст становниш.	Природни прираштај	Живорођени	Умрли
Број становника					
2000.	7.527.952	-23.213	-30.278	73.764	104.042
2001.	7.504.739	- 2.613	-20.573	78.435	99.008
2002.	7.502.126	-11.208	-24.684	78.101	102.785
2003.	7.490.918	-20.655	-24.921	79.025	103.946
2004.	7.470.263	-14.213	-26.134	78.186	104.320
2005.	7.456.050	-30.563	-34.591	72.180	106.771
2006.	7.425.487	-27.836	-31.887	70.997	102.884
2007.	7.397.651	-32.144	-34.703	68.102	102.805
2008.	7.365.507	-30.572	-33.628	69.083	102.711

- Нарочито интензивно ће бити старење популације старих. Према пројекцији број старих 80 или више година за пола века ће се утростручити (са 143 на 414 хиљада) и представљаће четвртину укупног броја старих, односно удео најстаријих ће се у укупној популацији повећати са 1,9% на 6,2%.

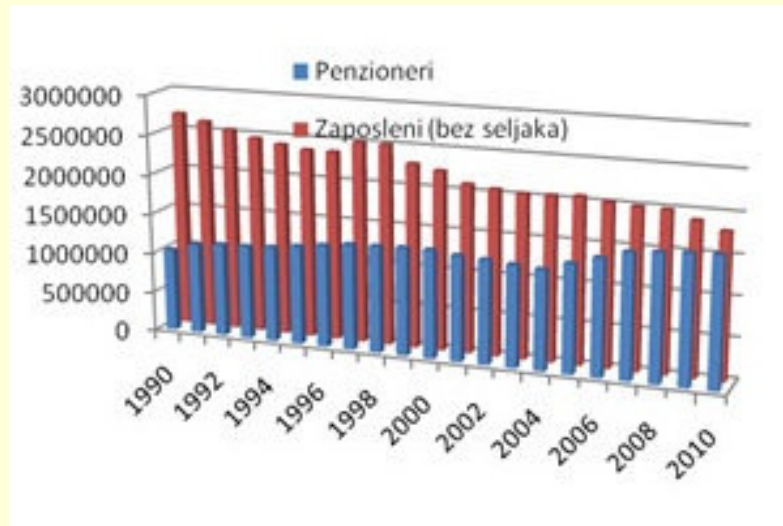
- Истовремено, број лица млађих од 15 година би се смањило за око 40% са 1,2 мил на око 720.000 у 2052. години.

- У 2052. години број старих 65 или више година ће бити већи од броја становника млађих од 15 година.

Izvor podatka: Centar za demografska istraživanja Instituta društvenih nauka

KARAKTERISTIKE PENZIJSKOG SISTEMA U SRBIJI – SISTEMA OBAVEZNOG PENZIJSKOG OSIGURANJA

Penzijski sistem Srbije zasniva se prvenstveno na sistemu međugeneracijske solidarnosti. Iako je u okviru reforme 2005. godine usvojen Zakon o DPF i PP čime je uspostavljen tzv. III stub i posle 6 godina poslovanja dobrovoljnih penzijskih fondova obuhvat građana u sistemu štednje za starost je na niskom nivou (samo 2,5% stanovništva).

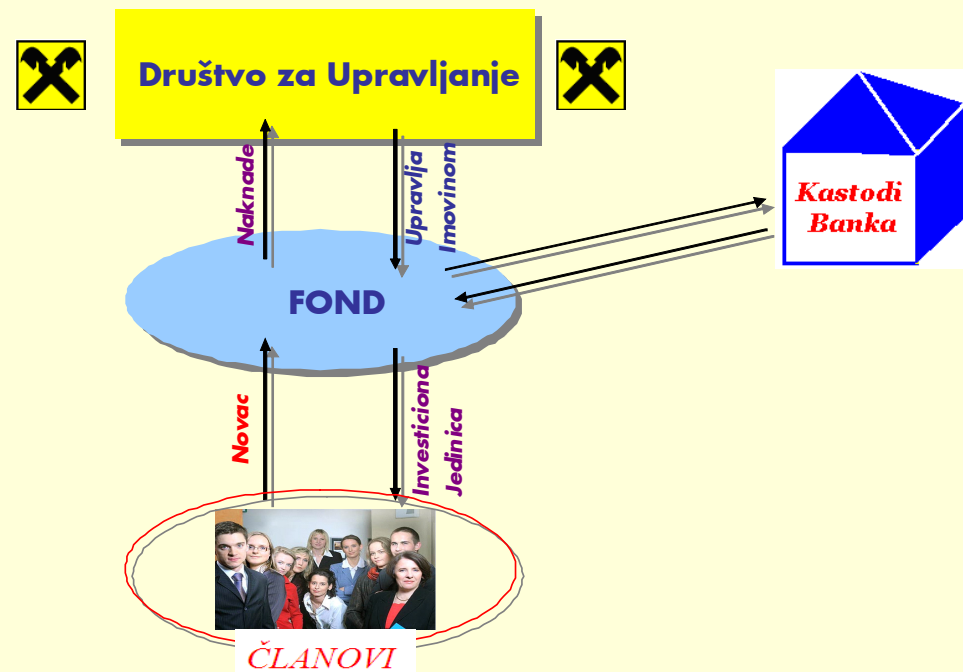
Pad broja zaposlenih i rast broja penzionera u poslednje dve decenije

Izvor podataka: Centar za novu politiku

- **Transferi za penzijsko i invalidsko osiguranje su među najvećim stavkama u republičkom bužetu iako je Vlada Republike Srbije više puta donosila mere da ograniči izdatke za penzije.**
- **Nedostatak sistema međugeneracijske solidarnosti: Ne postoji čvrsta veza uplaćenih doprinosa zaposlenog i visine njegove buduće državne penzije.**

REFORMA PENZIJSKOG SISTEMA – MODEL III STUBA

- Sve zemlje u svetu su sprovele i sprovode reformisanje svojih penzijskih sistema, ne oslanjajući se isključivo na sistem međugeneracijske solidarnosti, odnosno državni penzijski fond, već imaju i sistem individualnih računa u privatnim penzijskim fondovima (bilo kroz tzv. II stub koji je obavezan za sve zaposlene građane, bilo kroz III stub koji je na dobrovoljnoj osnovi);
- Kroz sistem individualnih računa uspostavljena je čvrsta veza između uplaćenog doprinosa pojedinca i njegove buduće privatne penzije;
- Visina privatne penzije zavisi od visine uplata na individualni račun pojedinca, dužine perioda uplate i prinosa koji je fond ostvario investiranjem sredstava svojih članova.
- Uvođenjem mešovitih sistema, građanima se obezbeđuju minimum dva nezavisna izvora prihoda u starosti: državna penzija (kroz sistem međugeneracijske solidarnosti) i privatna penzija (sistem kapitalizacije sredstava pojedinca na individualnom računu u privatnom penzijskom fondu)

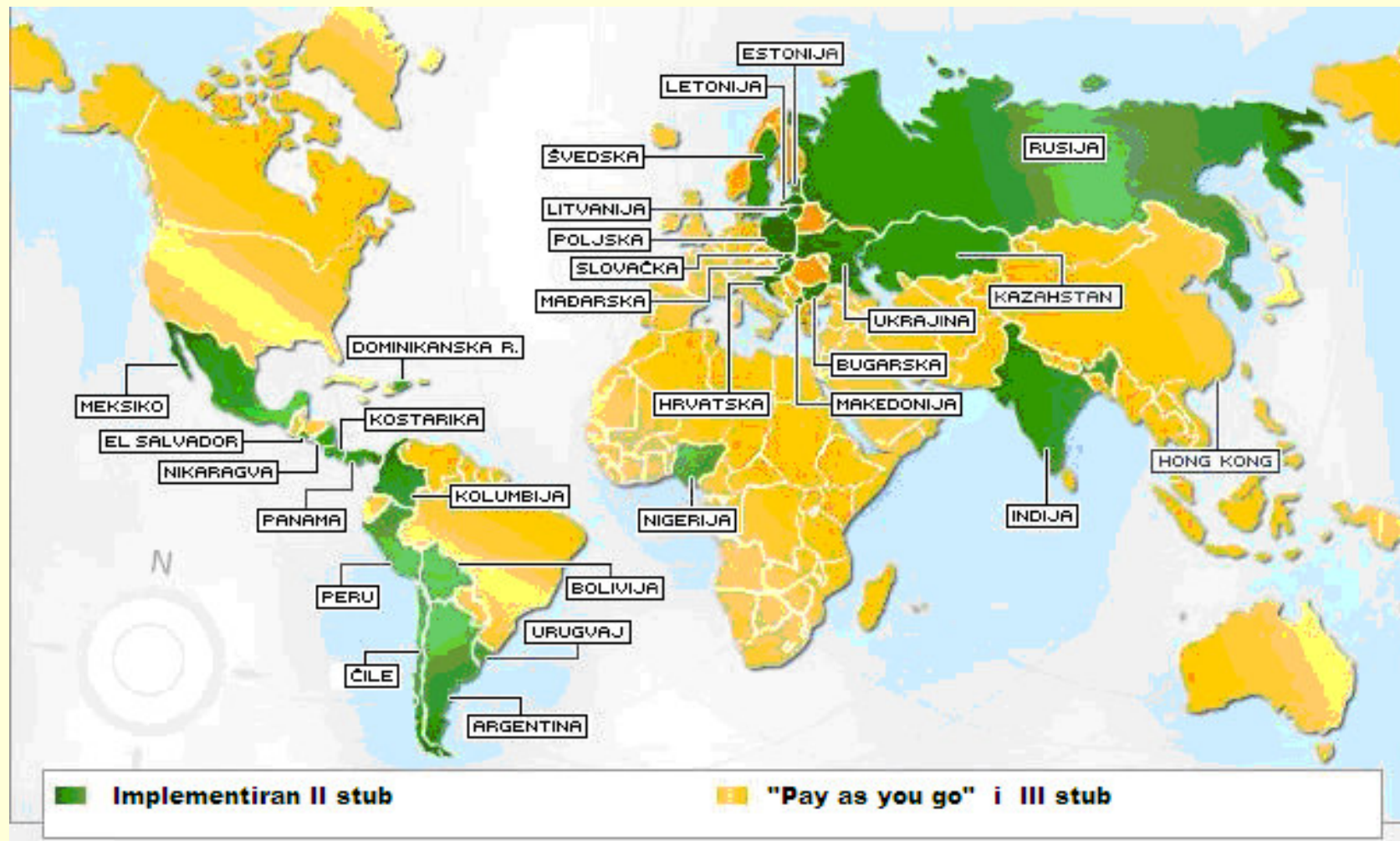

**Raiffeisen
FUTURE**

PENZIJSKI SISTEMI SVET

“SISTEM LIČNIH RAČUNA JE SISTEM SLOBODE”

Jose Pinera

Raiffeisen
FUTURE

Prema statističkim podacima Narodne banke Srbije (oktobar 2012.)

- preko 176.000 građana Srbije (2,4% stanovništva a 10% zaposlenih) su korisnici dobrovoljnih penzijskih fondova;
- Imovina 9 DPF iznosi preko 15 MLRD dinara i samo u poslednjih godinu dana uvećana je za 29%;
- prosečan iznos sredstava po korisniku je oko 90.000 dinara;
- Od ukupnog broja preko 80% članova svih dobrovoljnih penzijskih fondova čine zaposleni u čiju korist uplaćuje poslodavac.

Zahvaljujući pre svega sindikalnim poverenicima veliki broj javno komunalnih preduzeća kao i državnih preduzeća uključeno je u program uplata dopunskih penzijskih doprinosa.

- **Prvi i najvažniji korak jeste da se kroz kolektivne ugovore ugradi kao obaveza poslodavca uplata dopunskih penzijskih doprinosa za zaposlene.**
- **Država Srbija kao najveći poslodavac svojim primerom, uplatama dopunskih penzijskih doprinosa za svoje zaposlene, trebalo bi da da primer ostalim poslodavcima.**
- Neophodno je da nezavisno od poslodavca, svaki pojedinac preuzme deo odgovornosti za sopstvenu budućnost i uplaćuje dopunski penzijski doprinos;
- Država je obezbedila poreske olakšice posebno za poslodavce a posebno za zaposlene koji uplaćuju dopunske penzijske doprinose ADMINISTRATIVNOM ZABRANOM.

PORESKI TRETMAN II: Uplate zaposlenih obustavom iz zarade Naknade i troškovi

• **Zaposleni** koji putem administrativne zabrane uplaćuje penzijske doprinose, do **4,647.00** dinara mesečno, ne plaća porez na dohodak građana, po stopi od 12%, koji ide na teret bruto zarade zaposlenog.

Dobrovoljni penzijski doprinos	Porez na dohodak građana	Lični račun	Uvećanje neto zarade-benefit	Stvarni troškovi zaposlenog
4,647.00	12%	4,647.00	557.64	4,089.36
3,000.00	12%	3,000.00	360.00	2,640.00
2,000.00	12%	2,000.00	240.00	1,760.00
1,000.00	12%	1,000.00	120.00	880.00

**Raiffeisen
FUTURE**

PORESKI TRETMAN II: Uplate zaposlenih obustavom iz zarade -Primer-

▪ PRIMER PRAVILNOG SPROVOĐENJA PORESKE OLAKŠICE PRI OBRAČUNU ZARADE ZA ZAPOSLENOG KOJI ADMIN. ZABRANOM UPLAĆUJE DOPUNSKI PENZ. DOPRINOS:

Bruto zarada zaposlenog (BZZ):		100.000,00	din.
	Poreska oslobođenja (čl.15a):	- 7.822,00 *	din.
	Dobrovoljni penzijski doprinos (čl.21a):	- 4.647,00	din.
Obaveze na teret BZZ zaposlenog:	/umanjena osnovica za plaćanje poreza/	87.531,00	din.
Porez na dohodak građana:	/87.531,00 x 12%/	- 10.503,72	din.
Doprinos za PIO:	/100.000,00 x 11%/	- 11.000,00	din.
Doprinos za zdravstveno osiguranje:	/100.000,00 x 6,15%/	- 6.150,00	din.
Doprinos za nezaposlene:	/100.000,00 x 0,75%/	- 750,00	din.
NETO ZARADA:		71.596,28	din.
Obustave:	Dobrovoljni penzijski doprinos:	4.647,00	din.
ISPLATA NA RAČUN:		66.949,28	din.

*Inicijalni neoporezivi iznos za sve zaposlene građane definisan je na 5.000,00 din i jednom godišnje se usklađuje sa rastom cena na malo.

▪Razlika od 557,64 dinara ostaje zaposlenom kao uvećanje neto zarade zaposlenog zbog umanjenja osnovice za obračun i plaćanje poreza na dohodak građana za 4.647,00 dinara koliko je zaposleni administrativnom zabranom uplatio sebi dopunski penzijski doprinos. Znači -zaposlenog, iako na lični račun u fond leže pun iznos od 4.647,00 dinara, to realno "košta" 4.089,36 dinara. 557,64 dinara je poklon države Srbije za konkretnog zaposlenog.

▪Ukoliko obračunski radnik pri obračunu i plaćanju poreza na dohodak, koji ide isključivo na teret bruto zarade zaposlenog, ne umanju bruto zaradu zaposlenog u iznosu penzijskog doprinosa koji uplaćuje administrativnom zabranom, praktično je uskratio zaposlenom poresku olakšicu koja je zakonsko pravo zaposlenog.

UVEK POZOVITE SVOJ FOND I PITAЈTE DA VAM POMOGNE U VEZI PORESKE OLAKŠICE KOJA VAM PRIPADA!

Raiffeisen
FUTURE

PORESKI TRETMAN I: Uplate poslodavca u korist zaposlenih Troškovi zarada i dobrovoljnih penzijskih doprinosa

• **Poslodavac** koji u svoje ime i za račun zaposlenih uplaćuje penzijske doprinose, a najviše do **4,647.00** RSD po zaposlenom, ne plaća ni porez ni obavezne socijalne doprinose.

• Izdaci poslodavca na ime uplata dopunskih penzijskih doprinosa priznaju se kao rashod u poreskom bilansu.

(Mišljenje Ministarstva finansija 413-00-1114/2010-04 od 25.05.2011.)

TROŠKOVI ISPLATE:	ZARADA (din)	Dobrovoljni penzijski doprinosi (din)
Neto zarada/dopunski doprinos	3.000,00	3.000,00
Doprinosi na teret poslodavca <ul style="list-style-type: none"> • doprinos za PIO (11,0%) • doprinos za zdravstveno osiguranje (6,15%) • doprinos za nezaposlenost (0,75%) 	$(3000/0.701) * 11,00\% = 470,76$ $(3000/0.701) * 6,15\% = 263,19$ $(3000/0.701) * 0,75\% = 32,10$	
Doprinosi na teret zaposlenog <ul style="list-style-type: none"> • doprinos za PIO (11,00%) • doprinos za zdravstveno osiguranje (6,15%) • doprinos za nezaposlenost (0,75%) 	$(3000/0.701) * 11,00\% = 470,76$ $(3000/0.701) * 6,15\% = 263,19$ $(3000/0.701) * 0,75\% = 32,10$	
Porez na teret zaposlenog - 12% bruto zarade	$(3000/0.701) * 12\% = 513,55$	
Troškovi u odnosu na neto uplatu	5.045,65	3.000,00
Procentualno uvećanje u odnosu na neto zaradu	68,19%	0%

Raiffeisen
FUTURE

Član fonda može biti svako domaće i strano fizičko lice.

▪ **Obveznik uplate dopunskih penzijskih doprinosa:***

- Fizičko lice, ili drugo fizičko, odnosno pravno lice za račun fizičkog lica;
- Poslodavac/organizator u svoje ime i za račun zaposlenog, odnosno člana sindikata, u skladu sa penzijskim planom;
- Poslodavac, u ime i za račun zaposlenog, u skladu sa ugovorom o članstvu između člana dobrovoljnog penzijskog fonda i društva za upravljanje (administrativna zabrana)

*Bez obzira ko je obveznik uplate, korisnik sredstava akumuliranih na ličnom računu jeste isključivo vlasnik datog ličnog računa.

▪ Sredstva su nasledna i u periodu uplate i u periodu isplate. Član fonda određuje korisnike/naslednike sredstava.

▪ **Uplata penzijskih doprinosa može biti:***

- mesečna;
- periodična ili
- jednokratna.

*Dinamiku i visinu uplata određuje član fonda.

MINIMALNA UPLATA PENZIJSKOG DOPRINOSA IZNOSI 500 DINARA.

**Raiffeisen
FUTURE**

POVLAČENJE AKUMULIRANIH SREDSTAVA SA INDIVIDUALNIH RAČUNA

- Pravo na povlačenje i raspolaganje akumuliranih sredstava stiče se **najranije sa navršениh 58 godina života, a najkasnije sa 70.**
- Sredstva sa individualnog računa član fonda može povući i **pre navršene 58. godine života u slučaju trajne nesposobnosti za rad** (kada postoji potpuni gubitak radne sposobnosti člana fonda).
- **Sredstva su nasledna i u periodu uplate i u periodu isplate.** U slučaju smrti člana, sredstva se isplaćuju imenovanim korisnicima/naslednicima.
- **Akumulirana sredstva mogu se povući:**
 - programiranom isplatom (član fonda sam definiše visinu i dinamiku isplate i može je menjati u zavisnosti od svojih potreba. Minimalni period isplate je godinu dana);
 - kupovinom anuiteta (celokupan iznos sredstava prenosi se u osiguravajuće društvo, koje dalje vrši isplatu doživotnih anuiteta);

Uz jedan od navedenih načina isplate član može i jednokratno podići deo sredstava (maksimalno do 30%)

*Nema naknada u fazi isplata!

- **Poreski tretman isplata sredstava:**
 - plaća se porez na kapitalnu dobit (15%) na ostvareni prinos.

**Raiffeisen
FUTURE**

Zaključak

- Samo sistem međugeneracijske solidarnosti ne može obezbediti kvalitetne penzije građanima;
- Neophodan brži razvoj štednje građana za starost u dobrovoljnim penzijskim fondovima i još jednom razmotriti mogućnost uvođenja II STUBA;
- Najbolji model je kombinovana uplata i od strane poslodavca za zaposlenog ali i samog zaposlenog;
- Dugoročna strategija reformisanja penzijskog sistema Srbije neophodna što pre, kao i politički konsenzus svih parlamentarnih stranaka u vezi strategije;
- Uloga sindikata je ključna!

EDUKACIJA! EDUKACIJA! EDUKACIJA!

Nema uspešne reforme dok ne objasnite ljudima šta dobijaju promenom sistema!

Čovek je slobodan koliko je materijalno nezavisan!

PITANJA

Mali ulog za sigurniju budućnost

Hvala na pažnji!

Snežana Ristanović, direktor Raiffeisen Future DPF

E-mail: snezana.ristanovic@raiffeisenfuture.rs

Bulevar Zorana Đinđića 64a,

11070 Novi Beograd

Tel: +381 11 220-7180

Fax: + 381 11 220-7186

www.raiffeisenfuture.rs

**Raiffeisen
FUTURE**